

ADOLFO LUCAS ESTEVE (Dir.)

ENRIC ALAVEDRA FARRANDO • XAVIER CAMPÀ I DE FERRER
ANDREU COROMINAS MALET • GUADALUPE DÍAZ-SÚNICO ABOITIZ
MARIA DEL MAR ESCUTIA ABAD • FRANCESC XAVIER FRANCINO BATLLE
SILVIA GARCIA NOGUÉ • CARMEN MARÍA LÁZARO PALAU
JOSE LUIS LLAQUET DE ENTRAMBASAGUAS • ADOLFO LUCAS ESTEVE
CARMEN PARRA RODRÍGUEZ • LUIS PRADOS RAMOS
XAVIER PUIGDOLLERS I NOBLOM • ANGEL SERRANO DE NICOLÁS
MONTSERRAT TUR • MARIA DOLORS VILALTA FOSSAS

DRET CIVIL CATALÀ
VOLUM II

PERSONA I FAMÍLIA

2012

JIB
BOSCH EDITOR

ÍNDEX

Llista de mots abreujats	29
CAPÍTOL 1	
Introducció al dret de persona i família al Codi civil de Catalunya.....	31
1. El llibre II del Codi civil de Catalunya.....	31
1.1. Aplicació del llibre II	32
1.2. Precedents legislatius	32
1.3. Estructura del llibre II	33
2. El dret de persona i família	34
2.1. Característiques.....	34
2.2. Una aposta per la modernitat	34
2.3. Visió crítica del text	36
Bibliografia	37
 PART I	
LA PERSONA FÍSICA	39
 CAPÍTOL 2	
Personalitat civil, capacitat i drets de la personalitat	41
1. Persona i personalitat.....	41
1.1. Iniciació de la personalitat civil	42
1.1.1. La prova de naixement	43
1.1.2. El <i>nasciturus</i>	43
1.1.3. El <i>concepturus</i>	45
1.2. Extinció de la personalitat civil: la mort	45
1.2.1. Efectes jurídics de la mort	45
1.2.2. El moment de la mort. Premoriència i commoriència.....	46
1.2.3. Prova de la mort.....	47

2. Capacitat jurídica i capacitat d'obrar	48
2.1. La capacitat natural com a criteri subjectiu	49
2.2. L'edat com a criteri objectiu	50
3. La minoria d'edat.....	50
3.1. Principis del dret de menors: l'interès superior del menor	50
3.2. Situació jurídica del menor	51
4. L'emancipació.....	55
4.1. Tipus d'emancipació.....	55
4.2. Efectes de l'emancipació.....	57
4.3. Vida independent del menor	59
5. Majoria d'edat	60
6. Drets de la personalitat	61
6.1. Diferenciació amb altres drets	61
6.1.1. Drets de la personalitat i drets de la persona	61
6.1.2. Drets de la personalitat i drets fonamentals de la persona	62
6.1.3. El dret a la vida	62
6.2. Concepte i naturalesa jurídica.....	63
6.2.1. Concepte dels drets de la personalitat.....	63
6.2.2. Naturalesa jurídica.....	63
6.3. Caràcters	63
6.4. La tutela dels drets de la personalitat.....	64
6.5. Classificació.....	65
6.5.1. Dret a l'honor, la intimitat i la pròpia imatge	65
6.5.2. El dret moral d'autor	67
6.5.3. Dret a la integritat física i psíquica	67
6.5.4. Dret a la identificació de la persona: el nom i els cognoms	67
6.5.5. El pseudònim	69
Bibliografia	69
Legislació esmentada per ordre cronològic.....	69

CAPÍTOL 3

La dimensió pública de la persona: nacionalitat, veïnatge civil i domicili	71
1. La nacionalitat	71
1.1. Naturalesa jurídica	72
1.2. Adquisició originària de la nacionalitat espanyola.....	72
1.3. Adquisició derivativa	73
1.3.1. Per adopció d'un menor	73
1.3.2. Per opció	73
1.3.3. Per carta de naturalesa	74

1.3.4. Per residència	74
1.3.5. Per consolidació	75
1.4. Pèrdua	76
1.5. Conservació	77
1.6. Recuperació	77
1.7. La doble nacionalitat	77
1.8. Prova de la nacionalitat	78
2. El veïnatge civil	78
2.1. Concepte	78
2.2. Adquisició originària	79
2.3. Adquisició derivativa	79
2.3.1. Per opció	79
2.3.2. Per residència	80
2.3.3. Per recuperació	80
3. El domicili	81
3.1. Tipus de domicili	81
3.2. Efectes	82
4. La incertesa de la persona: absència i declaració de mort	83
4.1. Mesures provisionals: el defensor del desaparegut	83
4.1.1. Pressupòsits	84
4.1.2. Efectes	84
4.1.3. Extinció	84
4.2. L'absència legal o declarada	85
4.2.1. Requisits	85
4.2.2. Persones legitimades per promoure-la	85
4.2.3. Efectes de la declaració d'absència	85
4.2.4. El representant legal de l'absent	86
4.2.5. Extinció de l'absència legal	87
5. La declaració de mort	88
5.1. Supòsits	88
5.2. Efectes de la declaració de mort	89
5.3. Cessament de la declaració de mort	90
Bibliografia	91
CAPÍTOL 4	
El dret a l'autonomia de la persona en l'àmbit de la salut	93
1. La persona com a titular de drets en l'àmbit de la salut	94
1.1. La representació	95

1.2. Autorització judicial	96
2. Exigència prèvia a la prestació del consentiment: la informació	96
2.1. Contingut, característiques i finalitat de la informació	96
2.2. Límits	98
2.3. Forma	98
2.4. Efectes: conseqüències de la manca d'informació. Protecció del dret.....	99
3. El respecte a l'autonomia del pacient: el consentiment informat	100
3.1. Contingut del consentiment.....	100
3.2. Forma del consentiment	101
3.3. Efectes del consentiment informat	102
4. Consentiment de futur: document de voluntats anticipades (DVA)	102
4.1. Contingut del DVA.....	103
4.2. Límits del DVA.....	104
4.3. Forma del DVA	104
4.4. El Registre de Voluntats Anticipades	105
5. Excepció al consentiment informat i al dret de la llibertat: els internaments	105
5.1. Tipus d'internament	106
5.2. Requisits.....	106
5.3. Procediment.....	106
6. El dret a la intimitat en l'àmbit de la salut.....	107
6.1. Confidencialitat de les dades de salut.....	107
6.2. La documentació clínica	108
Bibliografia	108
Legislació esmentada sobre la matèria per ordre cronològic	109

PART II

INSTITUCIONS DE PROTECCIÓ DE LA PERSONA.....	111
--	-----

CAPÍTOL 5

Les institucions de protecció de la persona.....	113
1. Introducció	113
2. Contingut i característiques	116
2.1. Subjectes.....	116
2.2. Finalitats	116
2.3. Deure d'exercici	117
2.4. Gratuïtat.....	118
2.5. Obligació d'informar i escoltar la persona assistida	118

2.6. Mesures de control	119
3. Figures de Protecció.....	119
CAPÍTOL 6	
La tutela	123
1. Introducció	123
2. Concepte	125
3. Constitució de la tutela	126
4. Classes de tutela	128
4.1. L'autotutela	129
4.2. La tutela deferida pel pare i per la mare.....	130
4.3. La tutela deferida per resolució judicial.....	131
5. Elements de la tutela	131
6. Contingut de la tutela	132
7. Els tutors.....	135
7.1. Requisits dels tutors.....	135
7.1.1. Les entitats tutelars	136
7.2. Ordre de delació	136
7.3. Deures dels tutors.....	137
7.4. Impediments i causes d'excusa per a exercir el càrrec de tutor	138
8. Remoció i extinció.....	139
8.1. Remoció	139
8.2. Extinció de la tutela	140
9. Consell de tutela.....	140
Bibliografia	141
Jurisprudència.....	141
CAPÍTOL 7	
La curatela	143
1. Introducció	143
2. Concepte	143
3. Contingut de la curatela	144
4. Constitució i règim jurídic.....	145
5. Classes de curatela	145
6. Elements de la curatela.....	146
7. Deures del curador.....	146
8. Extinció de la curatela.....	147
9. Reintegració de la capacitat i modificació de la incapacitació.....	147

Bibliografia	149
Jurisprudència	149
CAPÍTOL 8	
El defensor judicial	151
1. Introducció	151
2. Antecedents i concepte	152
3. La intervenció i funcions del defensor judicial.....	153
4. Nomenament i procés	156
5. Règim jurídic.....	156
Bibliografia	156
CAPÍTOL 9	
La guarda de fet	157
1. Introducció	157
2. Concepte i característiques.....	158
3. Antecedents legals.....	159
4. Obligacions, funcions i indemnització	160
4.1. Obligació de notificar el fet.....	160
4.2. Funcions.....	161
4.3. Indemnització.....	163
5. Extinció.....	163
Bibliografia	164
CAPÍTOL 10	
L'assistència	165
1. Introducció	165
2. Antecedents	167
3. Concepte.....	168
3.1. Dificultats terminològiques.....	169
3.2. Distinció amb figures afins.....	170
3.3. Aplicació de l'assistència i compatibilitat amb la tutela i la curatela	172
4. Règim jurídic de l'assistència.....	174
4.1. Procediment per a la constitució de l'assistència (art. 226-1 CCCat).....	174
4.2. Contingut de l'assistència (art. 226-2 CCCat).....	174
4.3. Normes subsidiàries (art. 226-6 del CCCat).....	175
4.4. Anul·labilitat dels actes de la persona assistida (art. 226-3 CCCat).....	176
4.5. Publicitat registral (art.226-7 CCCat)	176

5. Nomenament i extinció	176
5.1. Nomenament (art.226-1 CCCat)	176
5.2. Modificació de l'assistència (art. 226-4 CCCat)	177
5.3. Extinció de l'assistència (art. 226-5 CCCat).....	177
6. Visió crítica de l'assistència	178
Bibliografia	180

CAPÍTOL 11

Protecció dels discapacitats i dels menors desemparats	181
1. Protecció de la persona al marge de la incapacitació o tutela	181
1.1. Introducció	181
1.2. Poder en previsió de pèrdua sobrevinguda de capacitat	182
1.3. La protecció patrimonial de la persona discapacitada o dependent	184
1.3.1. Concepte i naturalesa jurídica del patrimoni protegit	184
1.3.2. Els beneficiaris	185
1.3.3. Requisits de la constitució (art. 227-3 CCCat).....	185
1.3.4. Administració del patrimoni protegit (art. 227-4 CCCat).....	186
1.3.5. Extinció del patrimoni protegit	188
1.3.6. Liquidació del patrimoni protegit.....	188
1.3.7. Règim fiscal del patrimoni protegit.....	189
1.3.8. Publicitat registral del patrimoni protegit	189
2. La protecció dels menors desemparats	190
2.1. Introducció	190
2.2. Principis del sistema de protecció i situació dels menors desemparats a Catalunya	192
2.3. El desemparament	193
2.4. Declaració de desemparament: procediment, mesures cautelars i règim d'impugnació i revisió	194
2.4.1. Procediment de desemparament	194
2.4.2. Declaració preventiva de desemparament i famílies acollidores d'urgència	196
2.4.3. Règim de recursos i revisió del desemparament	196
2.5. Guarda protectora	197
2.6. Tipologia de les mesures de protecció	198
2.7. Revisió i modificació de les mesures.....	198
2.8. Impugnació de les mesures	199
2.9. L'acolliment familiar	199
2.9.1. Classes d'acolliment familiar	200
2.9.2. Acolliment en família extensa i acolliment en família aliena.....	201

2.10. L'acolliment familiar en unitat convivencial d'acció educativa.....	202
2.11. L'acolliment en centre públic o concertat.....	202
2.11.1. Adopció de la mesura.....	203
2.11.2. Centres o unitats d'educació intensiva.....	203
2.11.3. Drets i deures dels infants i adolescents acollits en centres	203
2.12. L'acolliment preadoptiu.....	205
2.13. Mesures de transició a la vida adulta i a l'autonomia personal i suport posterior a l'emancipació o a la majoria d'edat.....	207
Bibliografia	207

PART III

LA FAMÍLIA.....	209
-----------------	-----

CAPÍTOL 12

Institució matrimonial i sistema matrimonial vigent a Catalunya	211
--	------------

1. Les relacions afectives compartides sexualment en parella amb voluntat de crear una família.....	211
2. Elements configuradors del matrimoni a Occident.....	213
3. Principals fites en la configuració històrica del sistema matrimonial espanyol	214
3.1. Evolució del matrimoni canònic	215
3.2. Evolució del matrimoni civil.....	216
4. Qüestions preliminars sobre el sistema matrimonial vigent a Espanya i a Catalunya.....	217
4.1. Els diferents sistemes matrimonials	217
4.2. La competència matrimonial a Espanya i a Catalunya	218
5. El sistema matrimonial espanyol vigent.....	219
5.1. El matrimoni civil en el sistema matrimonial espanyol.....	221
5.2. El matrimoni religiós canònic en el sistema matrimonial espanyol.....	222
5.3. El matrimoni religiós de confessions no catòliques amb Acord amb l'Estat en el sistema matrimonial espanyol.....	224
Bibliografia	225

CAPÍTOL 13

Els pactes en previsió de la ruptura matrimonial	227
---	------------

1. Introducció	227
2. Els pactes en previsió de la ruptura matrimonial com a manifestació de la contractualització del matrimoni.....	227

2.1. Noves bases o regles que permeten prefigurar els efectes de la possible ruptura matrimonial.....	228
2.2. Aplicació supletòria dels pactes en previsió de la ruptura a les parelles estables	229
3. Formalització dels pactes en previsió de la ruptura matrimonial.....	230
3.1. Possible formalització (i simulació) d'aquests pactes en capítols matrimonials com a pacte autònom o en escriptura pública <i>ad hoc</i>	231
3.2. Atorgants i assistents per a la formalització d'aquests pactes: informació singularitzada a cadascun dels atorgants i als seus possibles assistents.....	232
3.3. Deure d'informació recíproca entre els atorgants i prova d'haver-se complert	234
4. Possible contingut personal i patrimonial dels pactes en previsió de la ruptura matrimonial i límits a l'autonomia dels cònjuges.....	236
4.1. Possible contingut personal i patrimonial d'aquests pactes en previsió de la ruptura matrimonial	236
4.2. Pactes sobre matèries expressament contemplades pel Codi civil de Catalunya	238
4.2.1. Pactes sobre la compensació per raó de treball per a la llar o el negoci de l'altre cònjuge	238
4.2.2. Pactes sobre la prestació compensatòria.....	239
4.2.3. Pactes sobre atribució de l'ús de l'habitatge familiar	240
4.3. Límits als possibles pactes en previsió de la ruptura matrimonial	241
5. Relació entre aquests pactes i el conveni regulador: causa justificativa dels desplaçaments patrimonials i acords posteriors al propi conveni regulador.....	242
5.1. Relació d'eficàcia entre aquests pactes i els que necessàriament han de contenir-se al conveni regulador: impossibilitat de la seva mutació	242
5.2. Causa justificativa dels possibles desplaçaments patrimonials: rellevància de la <i>causa familiae</i>	243
5.3. Nous acords que no interfereixen sobre allò pactat al conveni regulador ja homologat	244
6. Ineficàcia dels pactes en previsió de la ruptura matrimonial.....	244
Bibliografia	246

CAPÍTOL 14

Les relacions personals i econòmiques entre els cònjuges.

Els capítols matrimonials.....	249
1. Introducció	249
2. Disposicions generals sobre el règim econòmic matrimonial primari: singularitats del domicili familiar	250

2.1. Domicili familiar: possibles titularitats jurídiques sobre l'immoble que constitueix l'habitatge familiar	251
2.1.1. Determinació i aparença de domicili familiar respecte de tercers.	252
2.1.2. Propietat i altres formes de titularitat o legitimació per ocupar l'habitatge familiar	253
2.2. Direcció de la família: pressuposicions per a la legitimació individual i conjunta dels cònjuges.....	255
2.3. Despeses familiars: la seva determinació, sosteniment i responsabilitat	256
2.3.1. Criteris per a la determinació de les despeses familiars: rellevància del seu caràcter de necessàries i ordinàries segons s'atengui a les persones o als béns	257
2.3.2. Formes de contribució a les despeses familiars i el deure d'informació recíproca	258
2.3.3. Responsabilitat solidària i individual de cada cònjuge per raó de les despeses familiars	260
2.4. Actes dispositius sobre l'habitatge familiar i els mobles d'ús ordinari durant el matrimoni.....	260
2.4.1. Legitimació i determinació dels negocis dispositius que necessiten l'assentiment de l'altre cònjuge	261
2.4.2. Anul·labilitat del negoci dispositiu realitzat sense el consentiment de l'altre cònjuge o autorització judicial: la seva possible eficàcia davant de terceres persones	263
3. Capítols matrimonials i altres relacions economico matrimonials i contractuals entre els cònjuges	263
3.1. Determinació del règim econòmic legal supletori del matrimoni	264
3.2. Capítols matrimonials i autonomia privada: els seus requisits i efectes, especialment davant de terceres persones.....	264
3.2.1. Atorgants i intervinents en els capítols matrimonials: capacitat i complements de capacitat	265
3.2.2. Forma constitutiva (impossibilitat de la mutació de fet) i inscripció: modificació i inoposabilitat respecte de terceres persones.....	266
3.2.3. Contingut de caràcter personal en els capítols matrimonials i els límits a la llibertat de pacte, especialment per la causa en què es justifiquen	268
3.2.4. Determinació i integració del règim econòmic matrimonial: qüestions que suscita la pretesa opció per un règim econòmic atípic o estranger.....	271
3.2.5. Ineficàcia dels capítols matrimonials: les seves conseqüències respecte dels pactes en previsió de la ruptura matrimonial i dels pactes successoris	273
3.3. Llibertat de contractació entre els cònjuges: règim específic de les donacions capitulars o amb ocasió del matrimoni	275

3.3.1. Presumpció de donació i demostració de la titularitat en cas de situació concursal d'un dels cònjuges	275
3.3.2. Donacions, capitulars o no, entre els cònjuges o per raó del matrimoni	277
3.4. Adquisicions oneroses amb pacte de supervivència.....	278
3.4.1. Configuració jurídica de les adquisicions oneroses amb pacte de supervivència: pressupòsits per a la seva aplicació.....	278
3.4.2. Regles aplicables als béns adquirits amb pacte de supervivència mentre viuen ambdós cònjuges i en morir un dels adquirents.....	279
3.4.3. Causes d'extinció i ineficàcia del pacte de sobrevivència: els seus efectes	280
4. Drets viduals familiars	281
4.1. Dret al parament de l'habitatge	281
4.2. Any de viduitat	282
Bibliografia	283

CAPÍTOL 15

Règims econòmics matrimonials: el règim de separació de béns.....	285
1. Els règims econòmics matrimonials	285
1.1. Definició i contingut	285
1.2. Característiques	286
1.3. Classes de règims matrimonials	286
1.3.1. Classificació segons l'origen	287
1.3.2. Classificació segons l'estructura	287
1.4. El règim primari	289
2. El règim de separació de béns.....	289
2.1. L'actiu: els patrimonis propis o privatis	291
2.1.1. Els béns adquirits a títol onerós	291
2.1.2. Titularitats dubtoses.....	293
2.2. Administració i disposició dels béns propis.....	295
2.3. El passiu del règim. Responsabilitat externa i interna	296
2.4. Extinció i liquidació.....	297
2.5. La compensació econòmica per raó del treball	297
2.5.1. Introducció.....	297
2.5.2. Fonament i concepte	299
2.5.3. Requisits per la compensació econòmica.....	300
2.5.4. Criteris de valoració de la compensació econòmica.....	305
2.5.5. Forma de pagament, protecció i renúncia.....	310
Bibliografia	311

CAPÍTOL 16

El règim de participació en els guanys, el règim de comunitat de béns i els règims històrics

El règim de participació en els guanys, el règim de comunitat de béns i els règims històrics	313
1. El règim de participació en els guanys.....	313
1.1. Concepte i naturalesa jurídica.....	314
1.2. Acords constitutius.....	315
1.3. Règim jurídic durant la vigència del règim de participació.....	315
1.4. Extinció del règim de participació en els guanys.....	317
1.5. La liquidació del règim de participació en els guanys: el crèdit de participació.....	318
1.5.1. Diferència entre el patrimoni final i l'inicial de cada cònjuge.....	318
1.5.2. El crèdit de participació.....	320
2. El règim de comunitat de béns.....	322
2.1. Concepte i utilitat del règim.....	322
2.1.1. Característiques del patrimoni comú.....	323
2.1.2. La participació en la comunitat.....	324
2.2. L'actiu.....	324
2.2.1. Els béns comuns.....	325
2.2.2. Els béns privatius.....	326
2.2.3. Els béns de titularitat dubtosa i titularitats compartides.....	327
2.3. La gestió dels béns comuns i privatius.....	328
2.3.1. Actes d'administració i disposició dels béns comuns celebrats sense el consentiment d'un dels cònjuges.....	329
2.4. El passiu.....	330
2.4.1. Deutes comuns i privatius.....	330
2.4.2. Responsabilitat per deutes comuns.....	331
2.4.3. Responsabilitat per deutes privatius.....	331
2.5. Extinció i liquidació del règim de comunitat de béns.....	332
2.5.1. Extinció del règim.....	332
2.5.2. Liquidació del règim i divisió dels béns.....	332
3. El règims històrics.....	333
3.1. L'associació a compres i millores.....	334
3.1.1. Naturalesa jurídica.....	334
3.1.2. Règim jurídic.....	335
3.2. L'agermanament.....	336
3.2.1. Règim jurídic.....	336
3.3. La convenença o mitja guadanyeria.....	338
3.3.1. Règim jurídic.....	338
Bibliografia.....	339

CAPÍTOL 17

Els procediments de nul·litat, separació i divorci	341
1. La fase crítica del matrimoni	341
1.1. Alternatives judicials als conflictes de parella	341
1.2. Distincions conceptuals en les crisis matrimonials	342
1.3. Legislació aplicable en la fase crítica del matrimoni	342
1.4. Dades estadístiques	344
2. La nul·litat matrimonial	344
2.1. Nul·litats civils	344
2.2. Nul·litats canòniques	345
3. La separació legal	346
4. La dissolució matrimonial per divorci	347
5. Els processos de nul·litat, separació i divorci	348
5.1. Disposicions generals	348
5.2. Els processos matrimonials civils	349
5.3. Els processos canònics	350
5.4. Els processos religiosos no canònics	350
Bibliografia	351

CAPÍTOL 18

Efectes de la nul·litat, la separació i el divorci	353
1. Mesures provisionals, acords entre cònjuges i mediació familiar	354
1.1. Mesures provisionals	354
1.2. Acords entre cònjuges	356
1.2.1. Pactes en previsió d'una ruptura matrimonial i pactes fora de conveni regulador	357
1.2.2. Conveni regulador	357
1.2.3. Manca d'acord o conveni regulador	361
1.3. Mediació familiar	361
1.3.1. Règim jurídic i característiques	361
1.3.2. Referència a la mediació en el Codi civil de Catalunya	363
2. Cura dels fills	364
2.1. L'interès del menor i la coparentalitat	364
2.2. Pla de parentalitat	366
2.2.1. Concepte	366
2.2.2. Contingut	367
2.3. La guarda dels menors	371
2.3.1. Principis bàsics	371
2.3.2. Règim Jurídic	372

2.3.3. Relacions familiars	373
3. La prestació compensatòria	374
3.1. Concepte i característiques	374
3.2. Criteris per a la seva determinació	375
3.3. Règim jurídic	376
4. La compensació econòmica per raó de treball	376
5. Atribució o distribució de l'ús de l'habitatge familiar	377
5.1. Règim Jurídic	378
Bibliografia	381
 CAPÍTOL 19	
Convivència estable en parella	383
1. La parella estable i el seu context	383
2. La parella estable en el codi civil de Catalunya	385
3. Àmbit d'aplicació	386
4. Concepte	387
4.1. Requisits de la qualificació legal	389
4.2. Requisits personals	391
5. Règim durant la convivència	394
5.1. Llibertat de pacte	394
5.2. Disposició sobre l'habitatge familiar	395
5.3. Compres amb pacte de supervivència	396
6. Causes d'extinció de la parella estable	396
7. Efectes de l'extinció	398
7.1. Revocació de consentiments i poders	398
7.2. Pactes en previsió del cessament de la convivència	398
7.3. Acords assolits després del cessament de la convivència	399
8. Règim supletori a manca d'acord eficaç	401
8.1. Exercici de la guarda dels fills i relacions personals	401
8.2. Atribució o distribució de l'ús de l'habitatge	401
8.3. Compensació econòmica per raó de treball	403
8.4. Prestació alimentària	405
8.4.1. Concepte	405
8.4.2. Contingut	406
8.4.3. Forma de pagament	406
8.4.4. Durada i extinció	407
8.4.5. Renúncia	408
8.5. Compatibilitat amb altres crèdits alimentaris i altres causes de reclamació	409

9. Drets per mort del convivent	409
9.1. Drets viduals familiars	409
9.2. Drets successoris	410
10. Procediments relatius a la ruptura de la parella estable	412
Bibliografia	412
CAPÍTOL 20	
La filiació natural	415
1. Introducció	415
1.1. Concepte	415
1.2. La filiació en el dret català	415
1.3. Classes de filiació	417
1.4. Efectes de la filiació	417
2. La determinació de la filiació	419
2.1. Concepte	419
2.2. Mitjans de determinació de la filiació	419
2.3. La naturalesa de la determinació de la filiació	420
2.4. Període legal de gestació	420
3. La determinació extrajudicial de la filiació matrimonial	421
3.1. Concepte i caràcters de la filiació matrimonial	421
3.2. La determinació de la filiació materna matrimonial	421
3.3. La determinació de la filiació paterna matrimonial	422
3.3.1. La presumpció de paternitat	422
3.3.2. La determinació de la filiació de l'altre cònjuge en cas de fecundació assistida de la dona casada	426
4. La determinació extrajudicial de la filiació no matrimonial	427
4.1. La presumpció de paternitat no matrimonial	428
4.2. El reconeixement	429
4.2.1. Concepte i caràcters	429
4.2.2. La capacitat per reconèixer	430
4.2.3. L'aprovació judicial del reconeixement	430
4.2.4. La prohibició de manifestar la identitat de l'altre progenitor	431
4.2.5. Requisits d'eficàcia	431
4.2.5.1. El reconeixement del fill major d'edat o menor emancipat	432
4.2.5.2. El reconeixement del fill menor o incapacitat	432
4.2.5.3. El reconeixement del fill ja mort	433
4.2.5.4. El reconeixement de la filiació incestuosa	434
4.2.5.5. El reconeixement i l'acció de reclamació	435

4.2.6. La forma del reconeixement	435
4.3. L'expedient registral	436
4.4. La determinació de la filiació en cas de fecundació assistida de la dona no casada	436
5. La determinació judicial de la filiació.....	437
5.1. La determinació judicial de la filiació en procés penal	437
5.2. La determinació judicial en procés civil	437
5.2.1. Concepte i caràcters de les accions de filiació	438
5.2.2. Regles comunes a les accions de filiació.....	439
5.2.2.1. Mitjans de prova en els processos de filiació	439
5.2.2.2. Persones que intervenen en el procés	440
5.2.2.3. Mesures cautelars en el judici de filiació	441
5.2.2.4. Relacions sexuals de la mare amb altres homes	442
5.2.2.5. Filiació contradictòria	443
5.2.3. L'acció de reclamació de la filiació	444
5.2.3.1. Concepte	444
5.2.3.2. L'acció de reclamació de la filiació matrimonial	444
5.2.3.3. L'acció de reclamació de la filiació no matrimonial	446
5.2.3.4. L'acumulació de pretensions.....	447
5.2.4. L'acció d'impugnació de la filiació	449
5.2.4.1. La impugnació de la paternitat matrimonial.....	449
5.2.4.2. La impugnació de la paternitat no matrimonial.....	452
5.2.4.3. La impugnació del reconeixement de la paternitat.....	454
5.2.4.4. La impugnació de la maternitat	455
Bibliografia	457
CAPÍTOL 21	
La filiació adoptiva	459
1. Concepte, característiques i classes.....	459
2. Procediment, requisits i constitució de l'adopció.....	460
2.1. El procediment d'adopció.....	461
2.2. Requisits de l'adopció.....	462
2.2.1. Requisits de l'adoptant.....	463
2.2.2. Requisits de l'adoptat.....	463
2.3. Constitució de l'adopció	464
2.4. Efectes de l'adopció	465
2.4.1. Els vincles amb la família d'origen en els casos excepcionals que estableix el Codi civil de Catalunya	466
2.4.2. Els drets successoris	466

2.4.3. L'atribució de cognoms	467
3. L'extinció de l'adopció	468
4. Novetats en la regulació de l'adopció	469
4.1. L'adopció per parelles del mateix sexe	469
4.2. El dret de l'adoptat a conèixer la informació del seu origen.....	470
4.3. La regulació de l'adopció internacional.....	473
4.3.1. Requisits de l'adopció internacional.....	473
4.3.2. Tramitació de l'adopció internacional	475
5. Confidencialitat de les dades	475
Bibliografia	475
CAPÍTOL 22	
La potestat parental.....	477
1. Introducció	477
2. Regulació de la potestat parental	477
3. Caràcters de la potestat parental	478
3.1. La titularitat de la potestat parental	478
3.2. La potestat parental com a funció	478
3.3. L'interès del fill	479
3.4. La intervenció judicial	479
3.5. Relacions personals	480
3.6. Privació i recuperació de la potestat parental.....	482
4. L'exercici de la potestat parental	483
4.1. L'actuació conjunta	484
4.2. Excepcions legals al principi d'actuació conjunta, en actuacions aïllades	485
4.3. Situacions d'exercici unilateral de la potestat parental.....	485
4.3.1. L'exercici unilateral de la potestat parental per acord dels dos	
progenitors.....	485
4.3.2. L'exercici unilateral de la potestat parental per causa legal.....	487
4.3.3. L'exercici unilateral de la potestat parental per decisió judicial ...	487
4.4. El deure d'informació dels progenitors en l'exercici de la potestat	
parental	489
4.5. Els desacords entre els progenitors en l'exercici de la potestat parental.	489
4.6. Facultats del cònjuge o convivent en parella estable del progenitor.....	491
4.7. L'exercici de la potestat parental per progenitors menors d'edat	492
5. El contingut de la potestat parental.....	493
5.1. El contingut de la potestat parental en l'esfera personal	493
5.1.1. Els deures dels pares.....	493

5.1.2. Els deures i obligacions dels fills	495
5.2. El contingut de la potestat parental	496
5.2.1. La representació legal dels fills	496
5.2.1.1. Els drets de la personalitat	496
5.2.1.2. Els béns o drets propis de l'edat dels fills	497
5.2.1.3. El conflicte d'interessos	497
5.2.1.4. Béns exclosos de l'administració dels progenitors	498
5.2.2. L'administració dels béns dels fills	501
5.2.3. El control dels actes dispositius	503
5.2.3.1. Actes subjectes a autorització	503
5.2.3.2. Forma de l'autorització	508
5.2.3.3. Conseqüències de la falta d'autorització	509
6. L'extinció de la potestat parental	510
7. La pròrroga i la rehabilitació de la potestat	511
Bibliografia	512

CAPÍTOL 23

Els aliments	515
1. Concepte d'aliments	515
1.1. El contingut del dret d'aliments	516
1.2. Característiques del dret d'aliments	517
1.3. Requisits del dret d'aliments	518
2. Persones obligades a l'obligació alimentària	519
3. Dret a reclamar aliments	520
4. Quantia dels aliments	521
4.1. Necessitats de l'alimentat	521
4.2. Capacitat o posició econòmica del deutor d'aliments	522
5. Prestació d'aliments per tercers	523
6. Extinció del dret d'aliments	524
7. La regulació dels aliments en el Codi civil de Catalunya	525
Bibliografia	528

PART IV

RELACIONS CONVIVENCIALS D'AJUDA MÚTUA	529
---	-----

CAPÍTOL 24

Les relacions convivencials d'ajuda mútua	531
1. Introducció	531

2. Requisits de constitució.....	532
2.1. Requisits subjectius.....	532
2.1.1. Àmbit d'inclusió.....	532
2.1.2. Àmbit d'exclusió	533
2.2. Requisits objectius.....	533
2.3. Requisits formals	534
3. Règim jurídic de les relacions convivencials d'ajuda mútua: els pactes	535
4. Causes d'extinció de les relacions convivencials d'ajuda mútua.....	536
5. Efectes de l'extinció.....	538
5.1. Revocació dels apoderaments	538
5.2. Efectes de l'extinció respecte de l'habitatge.....	538
5.3. Dret a una pensió periòdica.....	539
5.3.1. Creditor i deutor de la pensió.....	540
5.3.2. Quantia i duració de la pensió.....	540
5.3.3. Casos d'exclusió del dret a la pensió.....	541
5.3.4. Termini per a reclamar el dret	541
Bibliografia	542

ADDENDA

Fiscalitat de l'extinció del règim de separació de béns	543
1. Introducció	543
2. Les adjudicacions derivades de la divisió de la cosa comuna	544
3. El tractament fiscal de les compensacions derivades de la ruptura matrimonial	547
3.1. La compensació econòmica per raó de treball	547
3.2. La prestació compensatòria.....	549
3.3. Els aliments	550
3.4. L'atribució o distribució de l'ús de l'habitatge familiar	551
4. Els pactes en previsió de la ruptura matrimonial i la fiscalitat	553
Abreviatures addenda fiscal	554